

Sygn. akt II C 883/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, Wydział II Cywilny w następującym składzie:

Przewodnicząca : SSR A. M.

Protokolant : st. sekr.sąd. M. R.

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2017 roku w Łodzi na rozprawie sprawy

I. z powództwa J. G. (1) przeciwko J. W. (1)

o zapłatę

na skutek zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w dniu 6 sierpnia 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt II Nc 987/15

1. uchyla nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w dniu 6 sierpnia 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt II Nc 987/15

i oddala powództwo;

2. zasądza od powoda J. G. (2) na rzecz pozwanego J. W. (1) kwotę 2.400,00 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

3. nakazuje pobrać od powoda J. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi- Widzewa w Łodzi kwotę 1.688,00 zł (jeden tysiąc sześćset osiemdziesiąt osiem złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od zarzutów, od uiszczenia której pozwany był zwolniony.

II. z powództwa J. G. (1) przeciwko W. W. (1)

o zapłatę

na skutek zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w dniu 6 sierpnia 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt II Nc 988/15

1. uchyla nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w dniu 6 sierpnia 2015 roku w sprawie o sygnaturze akt II Nc 988/15

i oddala powództwo;

2. zasądza od powoda J. G. (2) na rzecz pozwanej W. W. (1) kwotę 2.400,00 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

3. nakazuje pobrać od powoda J. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi- Widzewa w Łodzi kwotę 1.688,00 zł (jeden tysiąc sześćset osiemdziesiąt osiem złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od zarzutów, od uiszczenia której pozwana była zwolniona.

Sygn. akt II C 883/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 13 lipca 2015 r. J. G. (1) wniósł o zasądzenie od J. W. (1) kwoty 45.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania nakazowego według norm przepisanych. Uzasadniając wytoczone powództwo J. G. (1) wskazał, iż w dniu 16 października 2013 r. pozwany wystawił weksel własny in blanco na zlecenie P. S., który następnie dokonał przeniesienia praw z weksla na powoda poprzez indos oraz wręczenie weksla (pozew – k. 2).

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 6 sierpnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II Nc 987/15 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi nakazał pozwanemu J. W. (1), aby zapłacił powodowi J. G. (1) z weksla kwotę 45.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 563 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w terminie dwóch tygodni albo wniósł w tym terminie zarzuty.(nakaz zapłaty II Nc 987/15 – k. 7)

W piśmie z dnia 26 sierpnia 2015 roku pozwany J. W. (1) wniósł zarzuty od nakazu zapłaty z dnia 26 sierpnia 2015 r. wnosząc o uchylenie wydanego nakazu zapłaty oraz o oddalenie powództwa, a także o zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Dodatkowo, pozwany wystąpił o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty oraz o zwolnienie od kosztów sądowych w całości. Wskazał, iż weksel in blanco, na podstawie którego powód dochodzi swego roszczenia, został wystawiony przez pozwanego dla zabezpieczenia umowy agencyjnej z dnia 16 października 2005 r. łączącej P. S. i M. W., będącego synem pozwanego. Mocą wspomnianej umowy, P. S. oddał do dyspozycji M. W. 150 płyt DVD zawierających filmy celem ich odpłatnego najmu, przy czym M. W. uiścił za te płyty na rzecz P. S. kaucję w wysokości 2.250 zł. W ocenie pozwanego, kwota na jaką został wypełniony weksel pozostaje nieadekwatna do wartości zabezpieczonego roszczenia. J. W. (1) podniósł, iż weksel został wypełniony przez P. S. niezgodnie z łączącym strony porozumieniem, o czym wiedział nabywca weksla powód J. G. (1), pozostający z indosantem w stałych stosunkach gospodarczych, co uzasadnia dopuszczalność podnoszenia wobec powoda zarzutów ze stosunku podstawowego. Pozwany wskazał nadto, iż zarówno powód, jak i remitent nigdy nie przedstawili mu weksla do zapłaty. J. W. (1) podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego oraz fakt wypełnienia weksla niepełnego już po upływie terminu przedawnienia roszczenia zabezpieczonego, a także zarzucił roszczeniu powoda sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. (zarzuty od nakazu zapłaty J. W. – k. 11-15)

Postanowieniem z dnia 9 września 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 6 sierpnia 2015 r. do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania, zwolnił pozwanego od opłaty od zarzutów w całości oraz oddalił jego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w pozostałym zakresie. (postanowienie– k. 26)

W pozwie z dnia 13 lipca 2015 r. J. G. (1) wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od W. W. (1) kwoty 45.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania nakazowego według norm przepisanych. Uzasadniając wytoczone powództwo J. G. (1) wskazał, iż w dniu 16 października 2013 r. pozwana wystawiła weksel własny in blanco na zlecenie P. S., który następnie dokonał przeniesienia praw z weksla na powoda poprzez indos oraz wręczenie weksla. (pozew – k. 34)

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 6 sierpnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II Nc 988/15 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi nakazał pozwanej W. W. (1), aby zapłaciła powodowi J. G. (1) z weksla kwotę 45.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 563 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w terminie dwóch tygodni albo wniosła w tym terminie zarzuty.(nakaz zapłaty II Nc 988/15 – k. 39)

W zarzutach od nakazu zapłaty z dnia 26 sierpnia 2015 r. pozwana W. W. (1) wniosła o uchylenie wydanego nakazu zapłaty oraz o oddalenie powództwa, a także o zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Dodatkowo, pozwana wystąpiła o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty oraz o zwolnienie od kosztów sądowych w całości. Wskazała, iż weksel in blanco, na podstawie którego powód dochodzi swego roszczenia, został wystawiony przez pozwanego dla zabezpieczenia umowy agencyjnej z dnia 16 października 2005 r. łączącej P. S. i M. W., będącego synem pozwanej. Mocą wspomnianej umowy, P. S. oddał do dyspozycji M. W. (...)zawierających filmy celem ich odpłatnego najmu, przy czym M. W. uiścił za te płyty na rzecz P. S. kaucję w wysokości 2.250 zł. W ocenie pozwanej, kwota na jaką został wypełniony weksel pozostaje nieadekwatna do wartości zabezpieczonego

roszczenia. W. W. (1) podniosła, iż weksel został wypełniony przez P. S. niezgodnie z łączącym strony porozumieniem, o czym wiedział nabywca weksla powód J. G. (1), pozostający z indosantem w stałych stosunkach gospodarczych, co uzasadnia dopuszczalność podnoszenia wobec powoda zarzutów ze stosunku podstawowego. Pozwana wskazała nadto, że zarówno powód, jak i remitent nigdy nie przedstawili jej weksla do zapłaty. W. W. (1) podniosła również zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego oraz fakt wypełnienia weksla niezupełnego już po upływie terminu przedawnienia roszczenia zabezpieczonego, a także zarzuciła roszczeniu powoda sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. (zarzuty od nakazu zapłaty W. W. – k. 43-46)

Postanowieniem z dnia 9 września 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 6 sierpnia 2015 r. do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania, zwolnił pozwaną od opłaty od zarzutów w całości oraz oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w pozostałym zakresie. (postanowienie – k. 57)

Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II C 884/15, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi orzekł o połączeniu do łącznego rozpoznania spraw z powództwa J. G. (1) przeciwko W. W. (1) (II C 884/15) i J. W. (1) (II C 883/15) oraz o prowadzeniu spraw połączonych pod sygnaturą akt II C 883/15. (postanowienie – k. 63)

W odpowiedzi na zarzuty od nakazów zapłaty wydanych przeciwko W. W. (1) i J. W. (1), powód J. G. (1) wniósł o utrzymanie w mocy nakazów zapłaty w całości oraz o zasądzenie od pozwanych na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Wskazał, iż zgodnie z pkt 16 i 17 umowy agencyjnej łączącej P. S. i M. W. została ona zawarta na okres 6 miesięcy, zaś w przypadku jej nieprzedłużenia M. W. zobowiązał się do zwrotu powierzonych mu płyt. Powód wskazał, iż na wypadek zwłoki w zwrocie płyt strony zastrzegły karę umowną w wysokości 9 zł za każdy dzień zwłoki w odniesieniu do każdego egzemplarza płyty. J. G. (1) podniósł, że M. W. wbrew obowiązkowi umownemu nie oddał przekazanych mu płyt, zaś P. S. nie wzywał go do ich zwrotu, co nakazuje sądzić, iż strony przedłużyły umowę agencji w sposób dorozumiany. W konsekwencji, P. S. wypełnił weksle na łączną kwotę 90.000 zł, obejmującą karę umowną za 600 dni zwłoki, obniżając wysokość kary umownej z 9 zł do 1 zł za dzień zwłoki. Powód podniósł, iż zarzut przedawnienia jest bezzasadny, albowiem wbrew dacie wystawienia określonej na wekslu na 16 października 2013 r., w rzeczywistości został on uzupełniony przez remitenta w roku 2008 r., a więc jeszcze przed upływem terminu przedawnienia. Wskazał ubocznie, że pozwani konkludentnie zrzekli się zarzutu przedawnienia. Powód dodał, że nabywając weksel w drodze indosu działał w dobrej wierze i dopełnił wymaganych aktów staranności. (odpowiedź na zarzuty – k. 65-83)

W piśmie procesowym z dnia 25 kwietnia 2016 r. pozwani podnieśli, że umowa agencji łącząca P. S. z M. W. nie została przedłużona w sposób dorozumiany, lecz wygasła z upływem czasu, na jaki została zawarta. (pismo procesowe pozwanych z 25 kwietnia 2016 r. – k. 98-106)

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie (okoliczność bezsporna).

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

M. W., urodzony (...), jest synem pozwanych W. W. (1) i J. W. (1). Od 22 października 2005 r. M. W. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...). (okoliczności bezsporne; zaświadczenie z (...) k. 16)

Począwszy od 2011 roku M. W. cierpi na zaburzenia zdrowia psychicznego o charakterze schizofrenii paranoidalnej. Postanowieniem Sądu Rejonowego (...) z dnia 28 stycznia 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt (...) wobec M. W. stwierdzono potrzebę przyjęcia do szpitala psychiatrycznego bez jego zgody. (okoliczności bezsporne; dokumentacja medyczna – k. 107-108; postanowienie V RNs (...) – k. 109-110, zeznanie pozwanego J. W. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:38:26 k. 200)

W dniu 16 października 2005 r. M. W. zawarł z P. S., prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), umowę agencyjną nr (...), mocą której M. W. jako dalszy agent zobowiązał się do prowadzenia działalności polegającej na

wynajmowaniu udostępnionych przez P. S. nośników cyfrowych i magnetycznych z filmami (zwanymi w dalszej części umowy kasetami) na terenie Polski w imieniu właścicieli tych nośników, lecz na własny rachunek i ryzyko (punkt 2. i 3. umowy). W zamian za udostępnienie kaset z filmami, M. W. zobowiązał się przekazywać P. S. z tytułu osiągniętych wpływów z najmu miesięczną kwotę równą iloczynowi kwoty A ustalonej w załączniku do umowy tj. 10 złotych i ilości powierzonych w danym miesiącu kaset (pkt 9 umowy). Strony zawarły powyższą umowę na okres 6 miesięcy (pkt 16 zd. 1 umowy). (okoliczności bezsporne; umowa – k. 18-19; załącznik do umowy – k. 87, zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175)

Stosownie do punktu 16 umowy agencyjnej, M. W. zobowiązał się do doręczenia P. S. dodatkowej umowy poręczenia wraz z uwierzytelnionym wekslem przez osobę trzecią w terminie 7 dni od zawarcia umowy. (okoliczności bezsporne; umowa – k. 18-19)

Strony zastrzegły, że w przypadku nieprzedłużenia umowy, M. W. zwróci P. S. udostępnione kasety w terminie 3 dni od wygaśnięcia umowy. Na wypadek zwłoki w zwrocie kaset strony ustaliły karę umowną należną P. S. od M. W. w wysokości 9 zł za każdy dzień zwłoki w zwrocie kasety – za każdą kasetę, płatną w terminie do dnia następnego po zaistnieniu zwłoki (pkt 17 umowy). W przypadku zniszczenia lub zagubienia kasety należącej do P. S., M. W. zobowiązał się zapłacić na jego rzecz kwotę 150 zł za sztukę kasety, co będzie traktowane jako zwrot kasety. Natomiast na wypadek zwłoki M. W. w spełnieniu określonych w umowie świadczeń pieniężnych strony ustaliły umowne odsetki w wysokości 1,2 % za każdy dzień zwłoki (pkt 18 umowy). (okoliczności bezsporne; umowa – k. 18-19)

W treści umowy zastrzeżono, iż można ją wypowiedzieć z zachowaniem okresu wypowiedzenia o długości jednego miesiąca liczonego od końca miesiąca rozliczeniowego, w którym nastąpiło wypowiedzenie. Wszelkie zmiany postanowień zawartej umowy mogły zostać dokonane wyłącznie w formie pisemnej (pkt. 19. i 20. umowy). (okoliczności bezsporne; umowa – k. 18-19)

Realizując zawartą umowę agencyjną, w dniu 16 października 2005 r. P. S. wydał M. W. 150 sztuk kaset. Jednocześnie, M. W. wpłacił na rzecz P. S. kwotę 2.250 zł tytułem kaucji za kasety. (pokwitowanie odbioru kaset – k. 87; potwierdzenie wpłaty kaucji – k. 20)

Dla zabezpieczenia potencjalnych roszczeń P. S. z tytułu zawartej z synem pozwanych umowy agencyjnej z dnia 16 października 2005 r., pozwani W. W. (1) i J. W. (1) podpisali wspólnie dwa weksle własne in blanco. W treści blankietów wekslowych podpisanych przez pozwanych nie zawarto określenia sumy wekslowej, daty i miejsca wystawienia weksla, terminu i miejsca płatności, klauzuli „bez protestu”, a także oznaczenia remitenta. Obydwa podpisane przez pozwanych weksle in blanco zostały nadane drogą pocztową i przesłane przez pozwanych P. S.. (weksle – k. 3, 35, zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175, zeznanie pozwanej W. W. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:29:46 k. 199-200, zeznanie pozwanego J. W. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:38:26 k. 200)

W związku z wręczeniem weksli niezupełnych, pomiędzy P. S. a W. W. (1) i J. W. (1) nie doszło do sporządzenia deklaracji wekslowej utrwalonej w formie pisemnej. (zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175)

Zgodnie z ustnym porozumieniem wekslowym zawartym pomiędzy P. S. jako remitentem a W. W. (1) i J. W. (1) jako wystawcami weksli, przekazane remitentowi weksle miały zabezpieczać roszczenia P. S. ze stosunku podstawowego opartego na umowie agencyjnej z 16 października 2005 r. zawartej pomiędzy remitentem a synem wystawców M. W.. (zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175)

Po upływie sześciomiesięcznego terminu, na jaki została zawarta umowa agencyjna z dnia 16 października 2005 r., M. W. nie zwrócił P. S. otrzymanych 150 kaset, nie uiszczał także na rzecz wymienionego wynagrodzenia z tytułu

korzystania z kaset.(zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175)

W dniu 16 października 2013 roku P. S. wypełnił dwa weksle in blanco podpisane przez W. W. (1) i J. W. (1) na kwotę 45.000 zł każdy z nich. P. S. oznaczył datę płatności obu weksli na(...)r., zawarł w treści weksli klauzulę „bez protestu”, a także wskazał jako miejsce płatności Ł. dzielnicę G.. Oznaczając kwotę 45.000 złotych P. S. opierał się na punkcie 17 umowy agencyjnej z dnia 16 października 2005 r. Wyliczając sumę wekslową P. S. ograniczył okres za jaki naliczył karę umowną do 600 dni i do 1 zł za każdy film. Po wypełnieniu weksli in blanco P. S. nie kierował żadnych wezwań do pozwanych, nie informował ich, że weksel został wypełniony, nie kierował do niech żadnej korespondencji.(weksle – k. 3, 35, zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175, zeznanie powoda J. G. (1)– elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:10:43 k. 198-199)

Dopiero w dniach 20 kwietnia 2015 roku i 5 maja 2015 roku P. S. nadał adresowane do M. W. pisma zawierające wezwanie do zwrotu otrzymanych kaset oraz uiszczenia należności wynikających z umowy agencyjnej. Oba pisma, kierowane pod adresy ul. (...) L. oraz ul. (...) L. zostały zwrócone wobec braku ich podjęcia z placówki pocztowej. (dokumentacja pocztowa – k. 84-86; zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175)

Pismem datowanym na 23 czerwca 2015 r. P. S. zwrócił się do W. W. (1) i J. W. (1) z prośbą o podanie miejsca zamieszkania M. W. wskazując, że syn pozwanych w realizacji umowy agencyjnej otrzymał od niego 150 filmów na płytach DVD, których termin zwrotu upłynął w dniu 16 kwietnia 2006 r.(pismo z 23 czerwca 2015 r. – k. 17, zeznanie pozwanej W. W. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:29:46 k. 199-200, zeznanie pozwanego J. W. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:38:26 k. 200)

W dniu 5 lipca 2015 r. P. S. zbył w drodze indosu na rzecz J. G. (1) wierzytelności wekslowe objęte uzupełnionymi wekslami wystawionymi przez W. W. (1) i J. W. (1). P. S. wręczył J. G. (1) wyżej wymienione weksle.(okoliczności bezsporne; indosy na wekslach – k. 4, 36, zeznanie powoda J. G. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:10:43 k. 198-199)

Przed nabyciem wierzytelności objętych wekslami, powód J. G. (1) zapoznał się z umową agencyjną zawartą pomiędzy P. S. a M. W. oraz ustalił, że nie została sporządzona deklaracja wekslowa. J. G. (1) dopytywał indosanta o fakty związane z wekslem, jak np. data jego wypełnienia czy kwestionowanie przez pozwanych faktu zadłużenia. (zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175, zeznanie powoda J. G. (1)– elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:10:43 k. 198-199)

W chwili dokonania indosu, P. S. i J. G. (1) pozostawali w stałych stosunkach gospodarczych.(okoliczność przyznana przez powoda – k. 74; zarzuty od nakazu zapłaty – k.12odwrot, 44odwrot, zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175, zeznanie powoda J. G. (1)– elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:10:43 k. 198-199)

Nabywając wierzytelności wekslowe J. G. (1) posiadał wiedzę, że weksle in blanco wystawione przez W. W. (1) i J. W. (1) zostały wręczone P. S. na zabezpieczenie roszczeń remitenta z tytułu umowy agencyjnej zawartej z M. W..(okoliczność przyznana przez powoda – k. 73, zeznania P. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 listopada 2016 r. czas elektroniczny 00:13:16 k. 171-175, zeznanie powoda J. G. (1)– elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:10:43 k. 198-199)

J. G. (1) nie przedstawił do zapłaty pozwany W. W. (1) i J. W. (1) przedmiotowych weksli znajdujących się w jego posiadaniu.(zeznanie powoda J. G. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:10:43 k. 198-199, (zeznanie pozwanej W. W. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas

elektroniczny 00:29:46 k. 199-200, zeznanie pozwanego J. W. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 29 maja 2017 r. czas elektroniczny 00:38:26 k. 200)

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dowody wymienione powyżej: kopie dokumentów załączonych do akt sprawy, których prawdziwość i wiarygodność, w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, nie nasuwa żadnych wątpliwości i nie została zakwestionowana przez strony i które to Sąd oceniał mając na względzie treść art. 308 kpc, a także częściowo w oparciu o zeznania świadka P. S. oraz dowód z przesłuchania stron. Zeznania pozwanych przesłuchanych w sprawie są spójne i wzajemnie korespondują. Odnosząc się z kolei do zeznań powoda Sąd miał na uwadze, iż powód w trakcie przesłuchania posługiwał się protokołem rozprawy z dnia 21 listopada 2016 roku – to jest zeznaniami świadka P. S.. Sąd zanegował zaś depozycje świadka P. S. i powoda J. G. (1), w tej części, w której zeznali, iż weksle zostały wypełnione przez remitenta w roku 2008, a nie jak wynika z treści weksli – 16 października 2013 roku. Zważyć należy, iż weksle wręczone P. S. miały charakter niezupełny, a więc nie zawierały określenia m.in. sumy wekslowej oraz dat wystawienia i płatności. Remitent, jako faktyczny dysponent posiadanych weksli niezupełnych, z technicznego punktu widzenia mógł zatem w chwili wypełnienia weksli określić datę ich wystawienia w sposób dowolny, w tym oczywiście przede wszystkim poprzez wskazanie rzeczywistej daty dokonania tej czynności. Brak jest racjonalnego wytłumaczenia dla zachowania remitenta, który weksel wystawiony w roku 2008 opatrzyłby datą wystawienia „16 października 2013 r.”, zwłaszcza podejrzewając, że termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego zakończył swój bieg w kwietniu 2009 r. Co ważne, określenie daty wystawienia weksli na dzień 16 października 2013 r. zamiast, jak podnosi powód, na „rok 2008”, ze względu na zakres rozbieżności nie może być uważane za oczywistą omyłkę pisarską. Dlatego też, w przekonaniu sądu, przytoczona przez świadka P. S., a powielona przez powoda teza o wypełnieniu weksla w roku 2008 nie polega na prawdzie i stanowi jedynie doraźną reakcję procesową na podniesiony przez pozwanych zarzut przedawnienia. Nadto niniejsze okoliczności nie zostały potwierdzone przeprowadzonym w sprawie postępowaniem dowodowym, na powyższą okoliczność nie zostały bowiem zgłoszone żadne wnioski dowodowe.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zważył, co następuje:

Powództwa wniesione przeciwko W. W. (1) i J. W. (1) okazały się bezzasadne i jako takie podlegają oddaleniu.

W niniejszej sprawie powód dochodzi roszczenia jako indosatariusz wierzytelności objętych wekslami własnymi wystawionymi przez pozwanych W. W. (1) i J. W. (1). Ze względu na powyższą konfigurację podmiotową, na przedpolu rozważań należy wskazać, jakimi rodzajami zarzutów mogli bronić się pozwani przeciwko roszczeniu sformułowanemu przez J. G. (1).

Regułą jest, iż w stosunku do pierwotnego wierzyciela wekslowego (remitenta), dłużnicy wekslowi mogą podnosić zarówno zarzuty dotyczące formalnej nieważności weksla, jak również zarzuty osobiste, oparte na łączącym dłużnika z remitentem podstawowym stosunku prawnym będącym racją dla wystawienia weksla. Innymi słowy, gdy zapłaty weksla domaga się remitent, dłużnik może podnosić wszelkie przysługujące mu zarzuty w celu uchylecia się od zapłaty, w tym te, które odnoszą się do poza wekslowych stosunków pomiędzy nim a remitentem (zob. orzeczenie SN z 30 maja 1930 r. I C 373/30; wyrok SN z 20 kwietnia 2004 r. V CK 427/03; wyrok SN z 9 lutego 2005 r. II CK 426/04; P. Machnikowski Prawo wekslowe Warszawa 2009 str. 132). Jednakże, z chwilą dokonania przez remitenta indosu wierzytelności objętej wekslem na rzecz osoby trzeciej, dłużnik co do zasady traci możliwość powoływania się wobec nabywcy na zarzuty oparte na stosunkach osobistych z poprzednim posiadaczem weksla (art. 17 prawa wekslowego). Co więcej, w przypadku weksla niezupełnego w chwili wystawienia (in blanco), na skutek indosu dłużnik zazwyczaj utraci nie tylko możliwość podniesienia zarzutów ze stosunku podstawowego, lecz także nie będzie mógł powołać się wobec indosatariusza na fakt wypełnienia weksla przez remitenta w sposób niezgodny z porozumieniem wekslowym (art. 10 prawa wekslowego).

Przytoczone regulacje są wyrazem dążenia ustawodawcy do udzielenia ochrony indosatariuszowi, który nabywając weksel jako kolejny posiadacz w obrocie nie zawsze ma możliwość dokładnego zweryfikowania stanu stosunku podstawowego. Co jednak istotne, z powyższej ochrony nie korzystają indosatariusze, którzy w chwili nabycia weksla

znajdowali się w złej wierze albo dopuścili się rażącego niedbalstwa (art. 10 in fine prawa wekslowego; w odniesieniu od art. 17 pr. weksl. dla pozbawienia indosatariusza ochrony konieczne jest wykazanie, że działał on świadomie na szkodę dłużnika). Zła wiara na gruncie art. 10 pr. weksl. oznacza świadomość indosatariusza o wypełnieniu weksla niezgodnie z porozumieniem, zaś rażące niedbalstwo należy rozumieć jako niewiedzę o owym wadliwym wypełnieniu weksla spowodowaną poważnym odstępstwem nabywcy od wzoru postępowania, jakie w danej sytuacji należało podjąć (P. Machnikowski op. cit. str. 228). Tak więc nabywca weksla w swym najlepiej pojmowanym interesie powinien podjąć możliwe działania celem zweryfikowania poprawności wypełnienia weksla tak pod względem formalnym, jak i merytorycznym, zwłaszcza w przypadku, gdy treść weksla, również w zestawieniu ze stosunkiem podstawowym, budzi wątpliwości. W przypadku rażącego niedopełnienia przez indosatariusza powyższego aktu staranności, swoistą sankcją dla nabywcy weksla będzie konieczność podjęcia obrony przed zarzutem wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem (art. 10 pr. weksl.). Co ważne, zła wiara nabywcy winna być oceniana według kategorii obiektywnych, a więc w oderwaniu od winy i niezależnie od indywidualnych cech osoby ocenianej (P. Machnikowski op. cit. str. 229).

Na gruncie przedmiotowej sprawy powód przyznał (k. 73), iż przed nabyciem weksla zapoznawał się z łączącą P. S. i M. W. umową agencji, definiującą stosunek podstawowy pomiędzy pozwanymi a remitentem stanowiący kanwę do wystawienia przez W. W. (1) i J. W. (1) weksla in blanco. Jednakże, ogląd całokształtu stosunków łączących strony umowy agencyjnej został dokonany przez powoda w sposób pobieżny, zaś wyciągnięte w rezultacie wnioski okazały się błędne.

Przede wszystkim, powód mógł z łatwością dostrzec, że skoro umowa agencyjna ustała po upływie 6 miesięcy od jej zawarcia, tj. w dniu 16 kwietnia 2006 r., to od tego dnia rozpoczęło swój bieg przedawnienie roszczeń P. S. przeciwko M. W. z tytułu zawartej umowy. Jako, iż wymienionych łączyły profesjonalne stosunki handlowe, termin przedawnienia tych roszczeń wynosił 3 lata (art. 118 in fine k.c.), a więc zakończył swój bieg 16 kwietnia 2009 r. Z drugiej strony, weksel zabezpieczający roszczenia z umowy został wystawiony w dniu 16 października 2013 r. Tak daleka rozbieżność wyżej wymienionych terminów powinna była skłonić powoda do refleksji nad tym, czy remitent nie wypełnił weksla in blanco już po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, co zgodnie z dominującym poglądem orzecznictwa dyskwalifikuje dochodzenie roszczeń z takiego weksla. Dla wyjaśnienia tej kwestii nie było wystarczające uzyskanie zapewnień indosanta, gdyż ten z oczywistych względów zazwyczaj starałby się utwierdzić potencjalnego nabywcę w przekonaniu o skutecznym oparciu roszczenia wekslowego w stosunku podstawowym. Co istotne, ewentualne zapewnienia indosanta nie mogłyby zostać zweryfikowane poprzez porównanie z treścią pisemnej deklaracji wekslowej, albowiem remitent zawarł z wystawcami weksli jedynie ustne porozumienie. Wydaje się, że w takiej sytuacji rozważny nabywca podjąłby chociaż próbę skontaktowania się z dłużnikami wekslowymi oraz z dłużnikiem zobowiązania podstawowego w celu ustalenia treści porozumienia wekslowego z perspektywy drugiej strony stosunku zobowiązaniowego. Skoro bowiem wystawione weksle miały zabezpieczać stosunek podstawowy oparty na umowie agencyjnej, to dla rozsądnego nabywcy jako logiczne jawiłoby się takie porozumienie wekslowe, zgodnie z którym z chwilą przedawnienia roszczeń ze stosunku umownego ustalałaby możliwość wypełnienia weksla in blanco. Dodatkowo, w przekonaniu sądu powód powinien zachować szczególną ostrożność i ustalić, dlaczego remitent zdecydował się na zbycie weksla dopiero po przeszło 9 latach od ustania stosunku podstawowego.

Waga aktów staranności indosatariusza jawi się jako jeszcze bardziej istotna zważywszy na fakt, że nabywane weksle opiewały na łączną kwotę 90.000 zł, podczas gdy wartość zatrzymanych przez M. W. kaset wynosiła na 8 lat przed wypełnieniem weksla około 21.000 zł. W ocenie sądu, przeszło czterokrotne zwiększenie wpisanej sumy wekslowej w stosunku do wartości roszczenia ze stosunku podstawowego powinno w sposób szczególny motywować powoda do sprawdzenia podstawy obliczenia tak wysokiej kwoty oraz do ustalenia sporności kwot objętych wekslem. Tymczasem powód, podobnie jak w przypadku znacznej odległości czasowej pomiędzy wymagalnością i przedawnieniem roszczeń ze stosunku podstawowego a datą wypełnienia weksla, przeszedł do porządku dziennego także nad tak znaczącą rozbieżnością dotyczącą wysokości należności. Wydaje się, że doświadczony uczestnik obrotu nie poprzestałby na zapewnieniu powoda o tym, że większość sumy wekslowej stanowią naliczone kary umowne, lecz biorąc pod uwagę

wysoką sporność tego rodzaju należności antycypowałyby zarzut miarkowania kary umownej (art. 484 § 2 k.c.) czy też zarzut jej przedawnienia w całości bądź w części.

Ubocznie należy wskazać, że o złej wierze powoda w kontekście zawyżenia przez remitenta sumy wekslowej oraz zbywania przez niego weksła zabezpieczającego roszczenia już przedawnione dodatkowo świadczy fakt pozostawania przez J. G. (1) i P. S. w stałych stosunkach gospodarczych. Wbrew zapatrywaniu powoda, powyższy fakt raczej uprawdopodobnia możliwość porozumienia się przez wymienionych przeciwko osobom trzecim niżli dowodzi okoliczności przeciwnej. O tym, że pozostawanie w stałych stosunkach gospodarczych może zwiększać ryzyko podejmowania przez strony działań na szkodę osób trzecich świadczy choćby treść art. 527 § 4 k.c.

Zgodnie z art. 6 i 7 k.c., ciężar wykazania braku dobrej wiary powoda podczas nabycia weksli obciążał pozwanych W. i J. W. (1). Sąd miał jednak na uwadze, iż na gruncie przedmiotowej sprawy ściśle udowodnienie powyższej okoliczności wobec obiektywnych ograniczeń dostępności materiału dowodowego było znacznie utrudnione. Wobec tego, iż zła wiara nabywcy sensu largo na gruncie art. 10 pr. weksl. powinna być wykazana w oparciu o kryteria obiektywne, dla ustalenia powyższej okoliczności należało oprzeć się na domniemaniach faktycznych wynikających z zewnętrznych przejawów świadomości J. G. (1) oraz z opisanych powyżej realiów niniejszej sprawy, również tych związanych z relacją wystawionego weksła do zobowiązania podstawowego. W ocenie sądu, takie okoliczności jak wystawienie weksła po 7 latach od wygaśnięcia umowy agencji, dokonanie wspomnianej czynności po znacznym upływie terminu przedawnienia czy też wpisanie przez remitenta sumy wekslowej czterokrotnie przenoszącej wartość zobowiązania ze stosunku podstawowego świadczą o tym, iż nabywając weksel J. G. (1) nie dopełnił wymaganych aktów staranności, dopuszczając się rażącego niedbalstwa. Konsekwentnie, zgodnie z art. 10 in fine pr. weksl. pozwani dłużnicy wekslowi mogli podnosić wobec powoda-indosatariusza zarzuty związane w wypełnieniu przez remitenta weksła niezgodnie z zawartym porozumieniem. Innymi słowy, ze względu na zmaterializowanie się przesłanek z art. 10 in fine pr. weksl., powód J. G. (1) utracił wynikającą z abstrakcyjności zobowiązania wekslowego ochronę przewidzianą przez ustawodawcę dla nabywców weksli w drodze indosu.

Ze względu na potencjalne skutki w wypadku jego potwierdzenia, najistotniejszym zarzutem podniesionym przez pozwanych było wypełnienie weksła przez remitenta po upływie terminu przedawnienia roszczeń z zobowiązania podstawowego. Tego rodzaju zarzut należy odróżnić od zarzutu przedawnienia samej wierzytelności wekslowej, zaliczanego do tzw. zarzutów obiektywnych, przysługujących przeciwko każdoczesnemu posiadaczowi weksła bez względu na treść stosunku podstawowego. Obecnie nie ulega wątpliwości, że samo zobowiązanie wekslowe przedawnia się w terminie określonym w art. 70 ust. 1 pr. weksl., nie zaś w terminie ustalonym dla zobowiązania, które zabezpiecza (zob. P. Machnikowski op. cit. str. 231; wyrok SN z 19 listopada 2004 r. V CK 228/04). Natomiast kwestia przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego w odniesieniu do weksli in blanco łączona jest w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego z upoważnieniem do wypełnienia weksła. Wyrażany jest pogląd, że w świetle art. 10 pr. weksl. weksel niezpełny może być wypełniony jedynie zgodnie z upoważnieniem osoby na nim podpisanej, a wykładnia tego upoważnienia (porozumienia czy deklaracji wekslowej) odbywa się na zasadach ogólnych art. 65 k.c. Ze względu na ścisłą więź istniejącą pomiędzy zobowiązaniem wekslowym a zobowiązaniem zabezpieczonym wekslem in blanco wyprowadzić trzeba wniosek, iż treścią upoważnienia objęte jest jedynie uzupełnienie weksła przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Konsekwentnie, uzupełnienie weksła po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego jest wypełnieniem weksła niezgodnie z deklaracją wekslową i osoba podpisana na wekslu może podnieść taki zarzut w ramach zarzutów przewidzianych w art. 10 prawa wekslowego wskazując, że z tego względu jej zobowiązanie wekslowe nie powstało (tak SN m.in. w wyrokach z 1 grudnia 2010 r. I CSK 181/10; 19 listopada 2004 r. V CK 228/04; z 24 listopada 2005 r. IV CK 236/05; z 15 lutego 2006 r. IV CSK 15/05; z 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06 i 14 lutego 2008 r. II CSK 522/07). Powyższy kierunek argumentacji został przedstawiony przez pozwanych w sprawie niniejszej i jako taki stał się przedmiotem szczegółowej analizy sądu. Jeżeli bowiem podstawą dochodzonego roszczenia jest weksel, mający wcześniej postać weksła in blanco, to niezależnie od poprawności ustalenia, że roszczenie wekslowe nie uległo przedawnieniu w terminie wynikającym z art. 70 pr. weksl., sąd nie jest zwolniony od obowiązku rozważenia, czy weksel został wypełniony zgodnie z porozumieniem, a w

szczególności – czy w chwili jego uzupełnienia istniało nieprzedawnione roszczenie podlegające zabezpieczeniu (tak SN w wyroku z 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06).

Współczesna praktyka i nauka prawa jednomyślnie aprobują aksjologię, zgodnie z którą niedopuszczalne byłoby przysługiwanie wierzycielowi uprawnień przez czas nieograniczony. Względem słuszności, dążenie do ochrony uzasadnionych interesów dłużnika przed bezterminowym związaniem stosunkiem zobowiązaniowym wymagają zatem wprowadzenia pewnych ograniczeń, polegających zasadniczo na instytucji przedawnienia. Konsekwentnie, w prawie polskim zasadą jest, że upływ czasu powoduje osłabienie niezrealizowanych roszczeń majątkowych. Dla zapewnienia celów przedawnienia – przede wszystkim wymuszania dyscypliny w dochodzeniu roszczeń i ochrony dłużnika w jego uzasadnionym przez upływ czasu przekonaniu o braku zobowiązania – przyjęto, że długość i rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia nie są zależne od wierzyciela (por. art. 119 i art. 120 § 1 zd. 2 k.c.). Należy zatem także na gruncie prawa wekslowego unikać sytuacji, w których wierzyciel będzie w sposób nieograniczony w czasie dysponował wierzytelnością, pozostawiając dłużnika w nieustannej niepewności co do konieczności spełnienia świadczenia (tak: P. Machnikowski op. cit. str. 232). Dążąc do osiągnięcia wzmiankowanego, uzasadnionego aksjologicznie celu, już na początku lat 70. XX w. ówczesna judykatura zaproponowała niezwykle praktyczne rozwiązanie, które od tamtego czasu jest konsekwentnie powtarzane w coraz to nowszych orzeczeniach Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. W myśl wyrażonego poglądu, z funkcji weksla in blanco i jego związku z zabezpieczonym roszczeniem wynika wniosek, że uzupełnienie weksla może nastąpić tylko przed upływem terminu przedawnienia roszczenia zabezpieczonego (zob. wyroki SN: z 14 października 1971 r. II CR 277/71; z 19 listopada 2004 r. V CK 228/04; z 24 listopada 2005 r. IV CK 236/05; z 15 lutego 2006 r. IV CSK 15/05; z 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06; z 11 sierpnia 2010 r. I CSK 616/09; z 1 grudnia 2010 r. I CSK 181/10). Nawet zatem, gdy w treści porozumienia czy deklaracji wekslowej przewidziano możliwość wypełnienia weksla „w każdym czasie” oznacza to dowolną chwilę, ale tylko przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu (tak m.in. wyrok SN z 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06). Z analogicznych względów, zakaz obchodzenia przepisów o przedawnieniu oraz niedopuszczalność ustanawiania zobowiązań bezterminowo wiążących sprzeciwiają się pełnej swobodzie wierzyciela w określeniu daty płatności weksla (zob. P. Machnikowski op. cit. str. 233).

Konieczne jest wskazanie, że dla określenia możliwego terminu wystawienia weksla kluczowe znaczenie ma analiza porozumienia wekslowego istniejącego pomiędzy wystawcą weksla a remitentem. Jak jednak podkreślono wcześniej, wykładnia tego porozumienia nigdy nie może prowadzić do wniosku, że remitent uprawniony jest do wypełnienia weksla niezupełnego nawet po upływie terminu przedawnienia zobowiązania podstawowego, albowiem w świetle art. 65 § 1 i 2 k.c. klóciłoby się to z celem wystawienia weksla in blanco jakim jest zabezpieczenie roszczeń wierzyciela ze stosunku podstawowego. W konsekwencji, wypełnienie przez remitenta weksla in blanco już po upływie terminu przedawnienia zobowiązania ze stosunku podstawowego należy traktować jako uzupełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem (tak m.in. wyroki SN z 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06 i z 11 sierpnia 2010 r. I CSK 616/09). Z kolei skutkiem ustalenia, iż wypełniając weksel remitent uczynił to rzeczywiście z naruszeniem ustaleń porozumienia będzie to, że osoba, która złożyła podpis na wekslu in blanco może powoływać się wobec wierzyciela, że nie jest zobowiązana wekslowo (por. przywołane wcześniej orzeczenia SN, zwłaszcza I CSK 616/09).

Przytoczone poglądy należy uznać za zasługujące na całkowitą aprobatę. Względem na ochronę dłużnika przed zobowiązaniami bezterminowymi i wyjątkowo wysokie ryzyko, jakie stwarza dla niego weksel in blanco przemawiają za respektowaniem zaproponowanych w orzecznictwie czasowych ograniczeń dopuszczalności uzupełnienia weksla. Wyrażany sporadycznie poza głównym nurtem pogląd przeciwny (zob. wyrok SN z 23 lipca 2004 r. III CSK 203/03), odwołujący się do dyspozytywności określenia ram czasowych uzupełnienia weksla, ze względu na wyraźnie niższy poziom ochrony słabszej strony zobowiązania z weksla in blanco zdaje się nie przystawać do współczesnych standardów obrotu.

Wobec wszystkich przytoczonych wcześniej argumentów należy wskazać, że pozwani w niniejszej sprawie mogli bronić się przed roszczeniem powoda podnosząc fakt wypełnienia weksla już po przedawnieniu roszczeń z zobowiązania podstawowego. Dla zbadania zasadności tego zarzutu konieczne jest w tym miejscu ustalenie, kiedy upłynął termin

przedawnienia roszczeń ze stosunku podstawowego, a następnie porównanie go z datą wystawienia weksla oznaczoną na 16 października 2013 r.

Wystawione przez pozwanych weksle in blanco zabezpieczały roszczenia remitenta P. S. przeciwko M. W. z tytułu łączącej wymienionych umowy agencyjnej (art. 758 – 764⁹ k.c.). Przysługujące remitentowi roszczenia ze stosunku podstawowego opiewały na żądanie zwrotu powierzonych nośników cyfrowych i magnetycznych z filmami, zapłatę kar umownych za ewentualną zwłokę w ich zwrocie oraz zapłatę należnego P. S. wynagrodzenia za udostępnienie filmów. Jako, że ustawodawca nie przewidział dla roszczeń z umowy agencyjnej odrębnego terminu przedawnienia należy przyjąć, iż ulegają one skutkom dawności w terminach określonych w art. 118 k.c., a więc w przypadku roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej z upływem lat trzech. Początek biegu terminu przedawnienia wyznaczyła wymagalność przysługujących remitentowi roszczeń (art. 120 § 1 zd. 1 k.c.), a więc zasadniczo chwila wygaśnięcia umowy agencyjnej łączącej P. S. i M. W.. Strony oznaczyły czas trwania wspomnianej umowy na 6 miesięcy licząc od dnia jej zawarcia, czyli od 16 października 2005 r. Wbrew twierdzeniom powoda, łącząca strony umowa nie została przedłużona w sposób dorozumiany po upływie wspomnianego, sześciomiesięcznego terminu. O powyższym świadczy przede wszystkim zachowanie samych stron, które zaprzestały wzajemnych, ekwiwalentnych świadczeń wynikających z zawiązanego stosunku prawnego. Wymaga bowiem podkreślenia, że M. W. nie uiszczał na rzecz P. S. wynagrodzenia z tytułu udostępnionych tytułów filmowych, zaś remitent nie realizował wobec syna pozwanych obowiązku rotacji filmów wchodzących w skład filmoteki. Wzmiankowane świadczenia miały charakter podstawowy dla zawartej umowy agencyjnej, a zatem, wobec braku kontynuacji ich realizowania po upływie czasu trwania umowy, nie sposób uznać, że strony konkludentnie „przedłużyły” okres trwania stosunku agencyjnego. Biorąc pod uwagę realia niniejszej sprawy wykluczone więc było przyjęcie, że umowa agencyjnej zawarta pomiędzy P. S. a M. W. na oznaczony czas 6 miesięcy, była wykonywana przez strony po upływie tego terminu, co można by poczytać jako zawarcie umowy na czas nieoznaczony (zob. art. 764 k.c.). W konsekwencji, bieg terminu przedawnienia roszczeń remitenta z tytułu zawartej umowy agencyjnej należy liczyć od dnia, w którym ustał podstawowy stosunek obligacyjny, to jest od dnia 16 kwietnia 2006 r. Co istotne, powyższy termin przedawnienia znajdzie zastosowanie nie tylko w odniesieniu do roszczenia o zwrot udostępnionych kaset, lecz także do roszczenia o zapłatę kar umownych. To ostatnie roszczenie jest bowiem akcesoryjne względem zobowiązania głównego, a przez to dzieli losy należności głównej łącznie z przedawnieniem. Takiego charakteru kary umownej nie zmienia sformułowanie sposobu jej obliczania poprzez iloraz dni zwłoki przez określoną sumę pieniężną, co mogłoby nadawać karze umownej walory świadczenia okresowego, którym ta ostatnia nie jest (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 19 czerwca 2013 r. I ACA 1068/12; uzasadnienie wyroku SN z 13 grudnia 2006 II CSK 291/06). Ujmując rzecz obrazowo, wraz z roszczeniem powoda o zwrot powierzonych kaset i płyt DVD, musiało nastąpić przedawnienie również innych roszczeń opartych na łączącej strony umowie. Skoro bieg terminu przedawnienia tych roszczeń rozpoczął się w dniu 16 kwietnia 2006 r., to zakończył się w dniu 16 kwietnia 2009 r. Remitent wypełnił natomiast weksel w dniu 16 października 2013 r., czyli równo 4,5 roku po przedawnieniu się roszczeń ze stosunku podstawowego.

Wobec braku pisemnej deklaracji wekslowej, dla ustalenia czy powyższe zachowanie remitenta stanowiło naruszenie zawartego porozumienia wekslowego należy odwołać się przede wszystkim do kontekstu kontraktowego towarzyszącego wystawieniu weksli oraz do celu zaciągnięcia przez pozwanych zobowiązania. W przekonaniu sądu nie ulega wątpliwości, że celem sporządzenia przez pozwanych weksli in blanco było zabezpieczenie stosunku podstawowego opartego na umowie agencyjnej. Racją posiadania przez wierzyciela weksli było zatem trwanie zawartej umowy, ewentualnie konieczność podjęcia przez remitenta w rozsądnym terminie stosownych kroków zmierzających do uzyskania zaspokojenia w przypadku ustania podstawowego stosunku obligacyjnego. O rozsądny termin należy utożsamiać przede wszystkim z terminem przedawnienia roszczeń ze stosunku podstawowego, albowiem po jego upływie wierzyciel utraciłby zaskarżalność swego roszczenia. Dlatego też należało przyjąć, że porozumienie wekslowe zawarte pomiędzy remitentem a pozwanymi zezwalało wierzycielowi na uzupełnienie weksli, lecz jedynie przed upływem terminu przedawnienia roszczeń z umowy agencyjnej. Przeciwna wykładnia porozumienia wekslowego pozostawałaby w rażącej sprzeczności z celem gospodarczym wystawienia przez pozwanych weksli na rzecz P. S..

Na marginesie wypada wskazać, że nawet gdyby w treści porozumienia strony umówiły się, że wierzyciel może uzupełnić weksel „w każdym czasie”, to i tak, w świetle przywołanego wcześniej ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, użytego zwrotu nie można byłoby interpretować w ten sposób, że wierzyciel jest uprawniony do wypełnienia weksla nawet po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego. Po raz wtóry w tym miejscu należy bowiem wyrazić pogląd, że względ na ochronę dłużnika przed ryzykiem związania zobowiązaniem bezterminowym przemawia przeciwko dopuszczalności uzupełniania weksli niezupełnych po upływie terminu przedawnienia zobowiązania podstawowego.

Jeżeli więc P. S. wypełnił posiadane weksle in blanco w dniu 16 października 2013 r., a więc po upływie 4,5 roku od przedawnienia się roszczeń ze stosunku podstawowego, to w ocenie sądu postąpił on wbrew wiążącemu stronie porozumieniu wekslowemu. Trzeba wskazać, że weksel in blanco nie jest jeszcze weksem w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz papierem wartościowym inkorporującym wierzycielności przyszłą, która dopiero może, choć nie musi powstać. Warunkiem dla powstania tej wierzycielności jest fakt istnienia nieprzedawnionego roszczenia podstawowego w chwili uzupełniania weksla. Skoro zatem w niniejszej sprawie w chwili uzupełnienia weksla roszczenie przysługujące remitentowi było już przedawnione, to powyższy warunek determinujący możliwość wypełnienia weksla się nie ziścił. W konsekwencji, na skutek uzupełnienia weksli przez P. S. nie doszło do powstania wekslowego węzła obligacyjnego pomiędzy remitentem a W. W. (1) i J. W. (1) (tak np. wyrok SN z 1 grudnia 2010 r. I CSK 181/10). Jak przedstawiono na wstępie rozważań, wobec działania przez powoda w chwili nabycia weksli z rażącym niedbalstwem, pozwani zachowali wobec niego możliwość powoływania się na fakt wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem wekslowym (art. 10 pr. weksl.), który to zarzut potwierdził się w toku procesu na etapie po wniesieniu zarzutów od nakazów zapłaty. Jeżeli więc zobowiązanie wekslowe pozwanych nie powstało, a indosatariusz nie nabył wierzycielności objętej weksem znajdując się w dobrej wierze w rozumieniu art. 10 pr. weksl., to wskutek indosu powód nie uzyskał prawa dochodzonego w niniejszej sprawie. Mając na uwadze powyższe, na zasadzie art. 496 in medio k.p.c. wydane nakazy zapłaty należało uchylić i oddalić powództwo. tak wobec W. W. (1), jak i J. W. (1).

Wobec skuteczności podniesionego zarzutu wypełnienia weksli po upływie terminu przedawnienia roszczeń ze stosunku podstawowego, zbędne okazało się szczegółowe rozważanie zarzutu uzupełnienia sumy wekslowej niezgodnie z porozumieniem, albowiem ustalenia w tym przedmiocie nie mogłyby siłą rzeczy wpłynąć na kierunek rozstrzygnięcia sądu. Analogiczne względy skłoniły sąd do zaniechania rozważań co do oceny roszczenia powoda pod kątem zgodności z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Ubocznie wymaga jednak wskazania, iż termin płatności weksla był odległy od daty ustania stosunku podstawowego o przeszło 9 lat, co w świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego mogłoby przesądzać o uznaniu roszczenia powoda za nadużycie wierzycielskich praw podmiotowych, dokonane wskutek nadmiernej ingerencji w chroniące dłużnika regulacje o przedawnieniu roszczeń (por. wyrok SN z 27 marca 2014 r. III CSK 100/13).

Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 98 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Powództwa zostały oddalone w całości, a zatem na powodzie spoczywa ciężar poniesienia powstałych w toku procesu kosztów. Koszty poniesione przez każdego z pozwanych wyrażają się kwotą po 2.400 zł, tytułem kosztów wynagrodzenia pełnomocnika pozwanych. W zakresie wynagrodzenia pełnomocnika pozwanych Sąd orzekł na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348).

Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 ust. 1, art. 19 ust. 4 i art. 21 u.k.s.c., nakazał pobrać od powoda J. G. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 1.688 zł tytułem opłaty od zarzutów, od uiszczenia której zwolniona była pozwana W. W. (1) oraz kwotę 1.688 zł tytułem opłaty od zarzutów, od uiszczenia której został zwolniony J. W. (1).

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji.